

A mérés technikai tervezés menete

Tervtípusok

- Pályázat kiírása
- Beruházási program

A-terv

- Kiviteli terv dokumentáció
  - B-terv
  - C-terv
  - D-terv

Beruházási program

- általános felépítés
  - beruházás részletes ismertetése
  - általános technológiai leírás
  - telepítési körülmények
  - költségelőirányzat
  - gazdaságosság
  - időbeli ütemezés
  - kapcsolódó feladatok

Beruházási program (folyt.)

- műszerezési költségek becslése
  - hasonló üzem alapján
  - „katalógus” alapján
  - műszerszobák
  - karbantartási költségek
  - oktatás, betanítás

Beruházási program

- inkább szöveges összefoglalás
- kevés, általános, áttekintő ábrák
- lényeges a költségbecslés és az időbeli ütemezés

Előterv „A-terv”

- kiegészítés a beruházási programhoz vagy árajánlathoz
- formailag → kiviteli terv
- tartalmilag → beruházási program

Műszaki kiviteli terv „B-terv”

- cél: a megvalósítandó rendszer technológiai szempontból történő ismertetése
- beruházási program alapján

B-terv – Általános felépítés

- címlap
- tartalomjegyzék
- műszerjegyzék
- ábrajegyzék
- általános műszaki leírás
- feladat meghatározás
- előzmények kiindulási adatok

B-terv - általános felépítés (folyt.)

- irányító rendszer általános leírása technológiai összefüggésekkel
  - az irányítási rendszer lehetséges szintjei
    - folyamatellenőrzés
    - lokális szintű folyamatirányítás
    - mérlegkészítés
    - magas szintű folyamatirányítás
    - folyamatoptimalizálás

B-terv - általános felépítés (folyt.)

- a kiválasztott irányítási szint alapján alapján
  - mérőhelyek, szabályzó körök száma
  - szükséges K+F tevékenység, beruházás
  - gazdasági mutatók

B-terv - általános felépítés (folyt.)

- jelző/reteszelő rendszer ismertetése
- számítógépes irányító és adatfeldolgozó rendszer ismertetése
- segédenergia igény
- szerelési irányelvek, átvételi előírások
- műszaki számítások
- műszerek műszaki leírása (specifikációk), rendelési jegyzék

B-terv - általános felépítés (folyt.)

- berendezés jegyzék
- szerelvény- és anyagjegyzék
- költségvetés
- ütemezés

B-terv - mellékletek

- tervrajzok
  - technológiai és műszerezési kapcsolási terv
  - műszertábla és vezénylőpult elrendezési terv
  - jelző- és reteszelő rendszer elvi kapcsolási vázlata
  - műszerezési segédenergia ellátási terv
  - nyomvonsáv terv, elvi elrendezési terv
- cső- és kábeljegyzék

Szerelési kiviteli terv „C-terv”

- cél: a tényleges megvalósítást segítő tervek elkészítése
- fajtái:
  - gyártáskiviteli terv/műhelyterv
  - helyszíni szerelési terv
    - műszerek beszerelési adatai
    - kábelsínek adatai
    - kapcsolécterv
    - üzemeltetési előírások
    - szerelés ellenőrzésének, átvételnek előírásai

Átadási terv „D-terv”

- ténylegesen megvalósított B- és C-terv
- célja
  - garancia
  - karbantartás
  - fejlesztés

Tervezők

- technológusok
  - mérendő adatok
  - szabályozandó folyamatok
  - beavatkozási pontok
  - minőségi kritériumok
  - rendszermodellek

- gépezetek, gépszerkesztők
  - eszközök, berendezések
  - csővezetékek
  - szerkezeti anyagok
  - anyagáramlás módja

- irányítástechnikusok
  - műszerek, szabályzók
    - csatlakoztatása
    - elhelyezése
    - kezelése szabályozás paramétereinek meghatározása

- számítógépes folyamatirányítás megtervezése
  - számítógép - folyamat kommunikáció
  - kiegészítő egységek
  - adattárolás/adatfeldolgozás (számítástechnikusok)
  - szabályozási algoritmusok

- további szaktervezői feladatok
  - épületek, állványzatok
  - villamos-, hőenergiaellátás
  - világítás, fűtés-hűtés, . . .
  - műszerezési segédenergia-ellátás
- gazdasági szakemberek
  - költségvetés
  - gazdaságossági számítások

Menedzser

Tervrajzok típusai

- folyamatábrák
  - anyag- és energiaáramokat feltüntető folyamatábrák
    - tömbvázlat/elvi vázlat
    - technológiai folyamatábra
    - technológiai kapcsolási terv
    - műszerezési folyamatábra (P&I diagram)
    - világító folyamatábra

Tervrajzok típusai (folyt.)

- információáramokat feltüntető folyamatábrák
  - irányítási rendszer szerkezetének rögzítése
  - adatfeldolgozás
- logikai sémák
  - vezérlő rendszerek

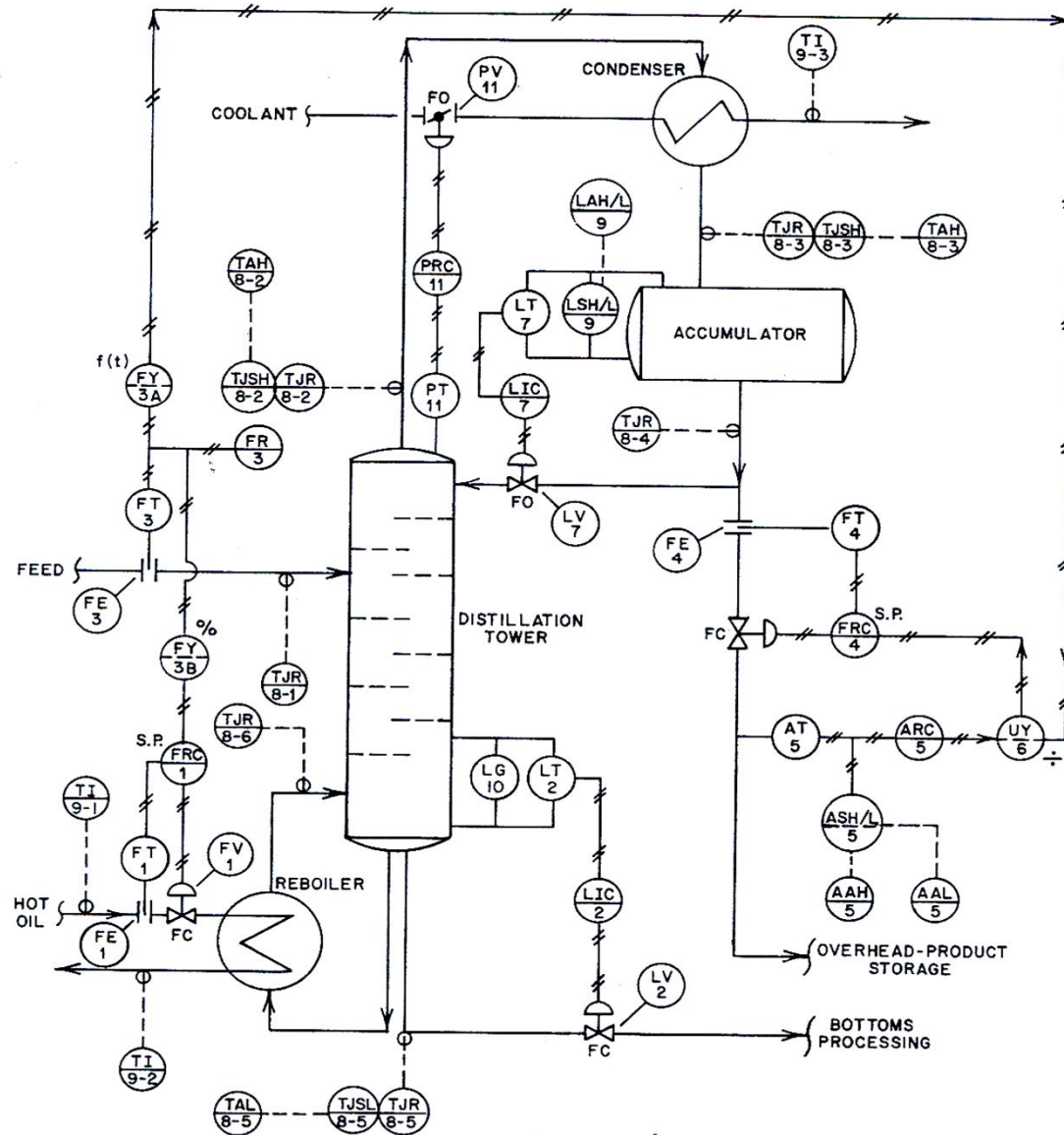
Tervrajzok típusai (folyt.)

- kapcsolási tervek
  - műszer kapcsolási vázlat
  - áramutas kapcsolási terv
  - villamos kapcsolási és bekötési rajzok
  - pneumatikus és hidraulikus kapcsolási és bekötési rajzok

Műszerezési tervrajzok

Azonosító jelek

- azonosító jelek
  - LRC 101 műszerazonosító
  - L 101 szabályzókör azonosítója
  - 101 szabályzókör sorszáma
  - LRC funkcionális azonosító
  - L „első betű”, a célt azonosítja
  - RC „követő betűk”, a módot adja meg
    - leolvasás vagy passzív funkció
    - kimeneti funkció
    - pontosító/módosító

Azonosító jelek

- azonosító jelek kiegészített alakja:

10 – TIC – 103A

ahol

10 az opcionális előtag

A az opcionális utótag

- az opcionális szeparátor

Azonosító jelek

- funkcionális azonosítók **LRC 101**
  - Az „első betű” megválasztása
    - Mérés esetén a műszer funkciója és nem a konstrukciója
    - Szabályozás esetén: a szabályzott jellemző alapján és nem a beavatkozás típusa
  - A „követő betűk” megválasztása
    - kiolvasó vagy passzív funkció
    - kimeneti funkció
    - pontosító/módosító

Azonosító jelek

- pontosítók/módosítók
  - vonatkozhat „első betű”-re, követő betűre
  - példa

T – „első betű” → hőmérséklet

D – pontosító → különbség

TD – hőmérsékletkülönbség mérés

A – követő betű → vészjelzés

H – pontosító → felső határ

AH – vészjelzés a felső határnál

Azonosító jelek

- Az azonosító jelek felépítése:
  - „első betű” és ha van, akkor módosítója
  - kiolvasási funkciók + módosító
  - kimeneti funkciók + módosító

első betű {módosító} {kiolvasási f. {módosító}}
{kimeneti f. {módosító}} {sorszám}

Azonosító jelek

- További szabályok
  - több célú készülékek → többszörös megjelenítés (pl. TIC, TSH)
  - max. 4 betű
  - mindig nagybetű
  - soros / párhuzamos számozás
  - egy szabályzó körön belül ugyanaz a sorszám
  - több célú műszer → domináns kör azonosítója

Azonosító jelek

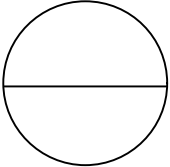
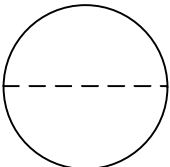
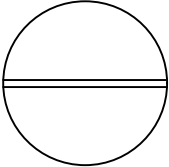
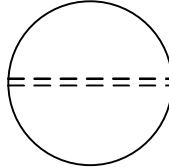
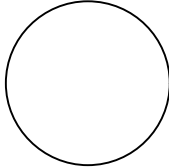
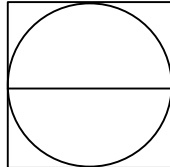
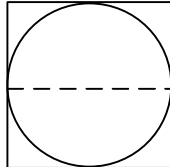
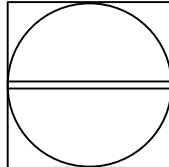
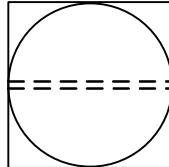
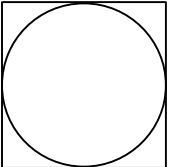
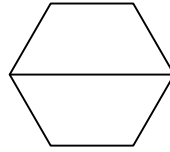
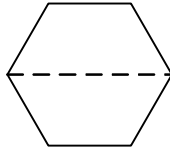
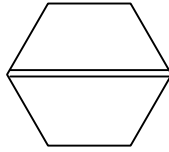
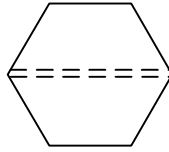
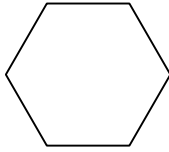

- Az azonosító jelek táblázata
- Az azonosító jelek lehetséges kombinációi

Egyéb tervrajz jelek

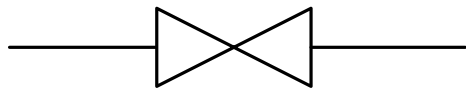
- Műszerek megjelenítése a folyamatábrán

	Műszerszobában operátor számára		Külső műszertáblán operátor számára		Közvetlenül a technológián
	elérhető	nem érhető el	elérhető	nem érhető el	
Egy funkciós műszer					
Több funkciós műszer					
Szoftveres funkciók					

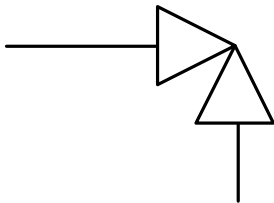
Egyéb tervrajz jelek

- szelepek jelölései

Szeleptest típusok

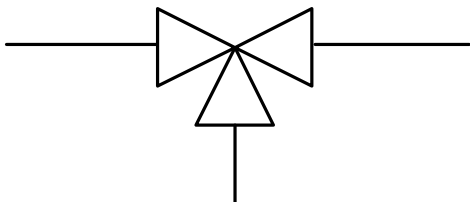
általános szelep

sarok szelep

pillangó szelep

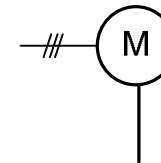

3-utú szelep

Végrehajtó rész típusok

pneumatikus szabályzó szelep

léptető motoros szabályzó szelep

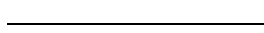
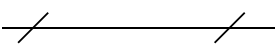
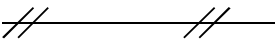

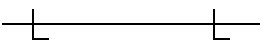
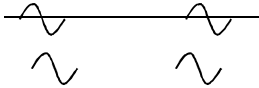

kézi szelep

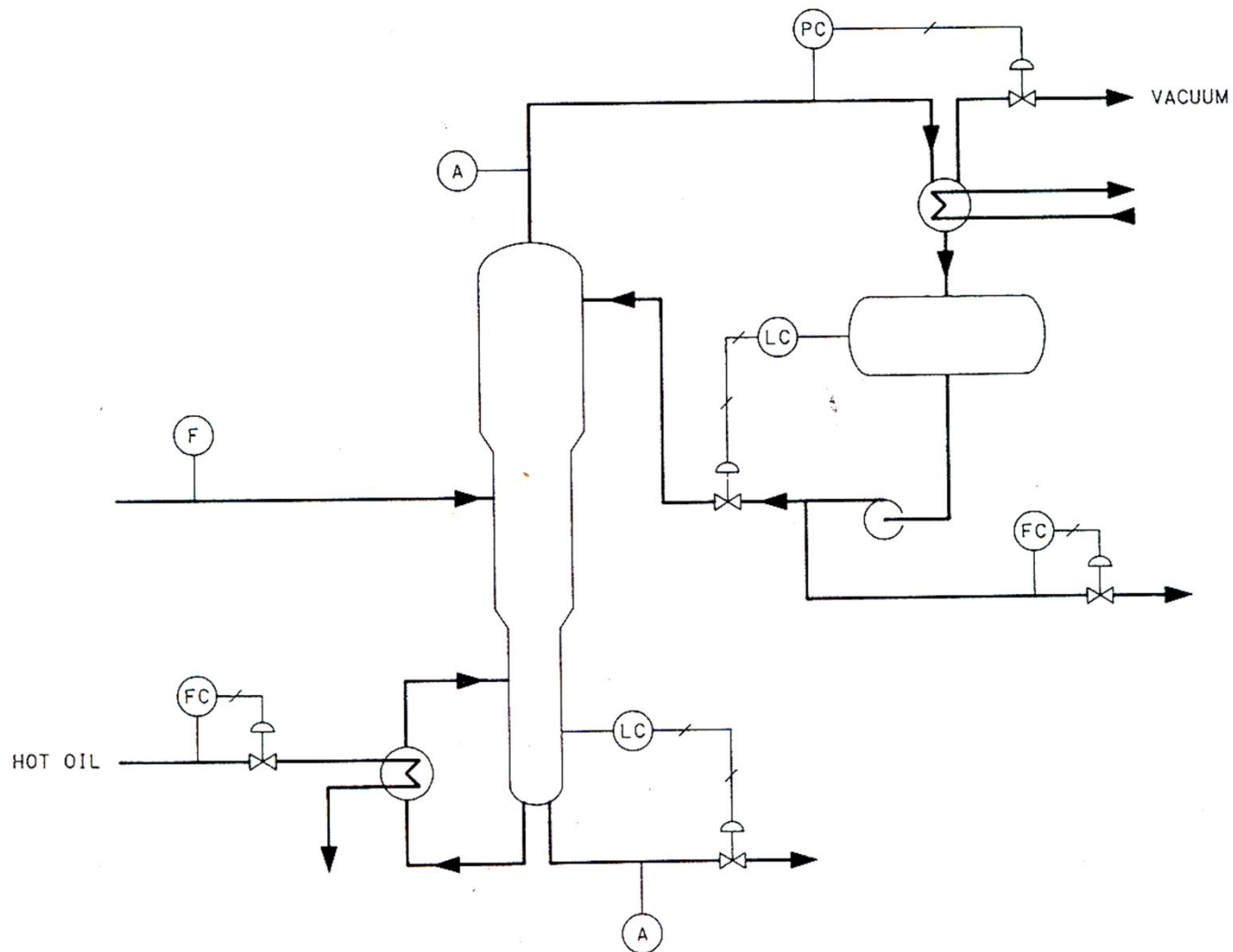
Egyéb tervrajz jelek

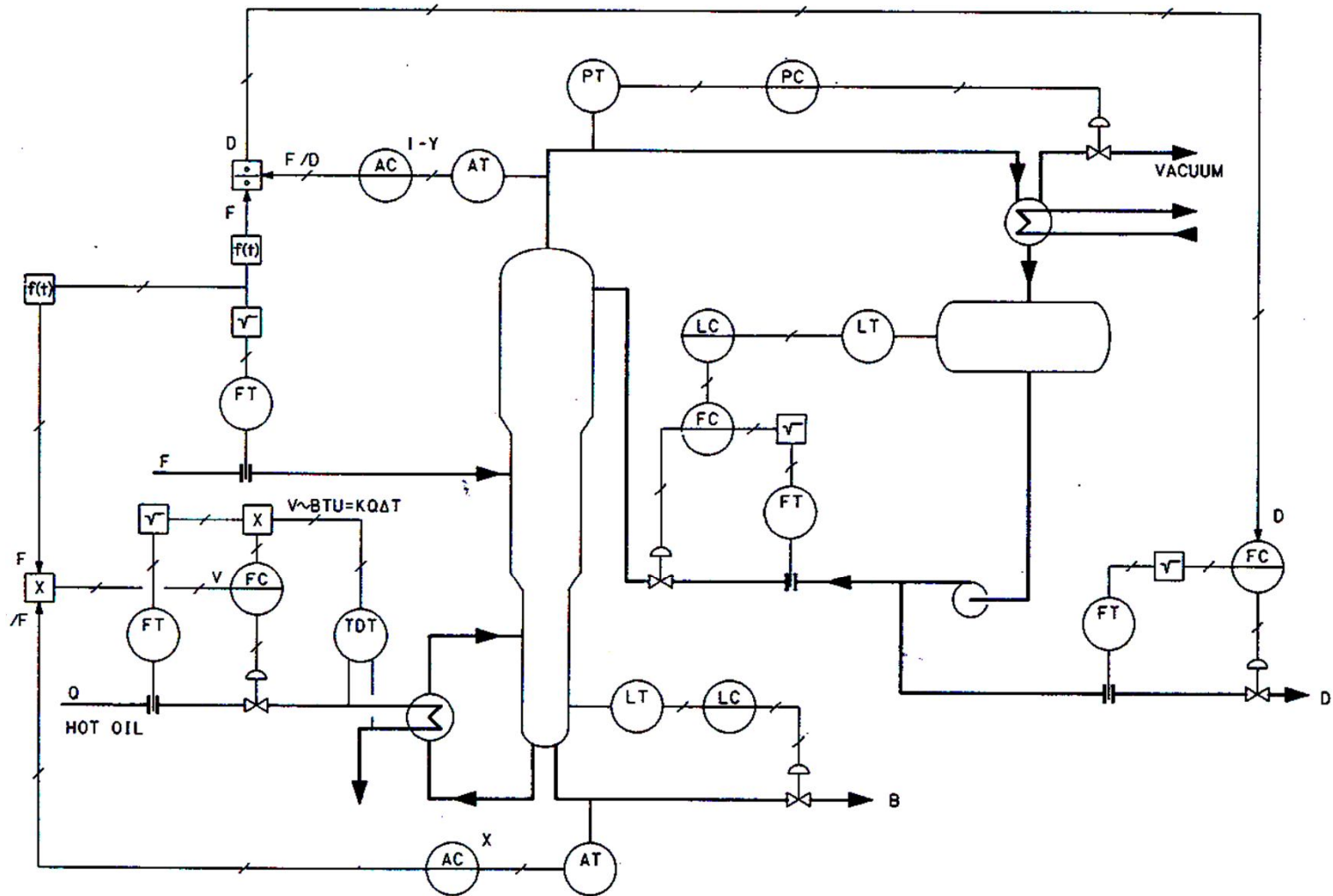
- Vezetékek jelölése

- készülék segédenergia vagy csatlakozás folyamathoz
- nem azonosított típusú műszervezeték
- pneumatikus vezeték
- elektromos vezeték
- hidraulikus vezeték
- elektromágneses jel
- belső adatvonal

Műszerezési rajz - áttekintő

Műszerezési rajz - részletes

Műszerezési rajz - teljes

